

รายงานสถานการณ์ศัตรูข้าว
วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๙
กลุ่มพยากรณ์และเตือนการระบาดของศัตรูพืช
กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย
โทร. ๐ ๒๙๕๕ ๑๕๑๔ โทรสาร ๐ ๒๙๕๕ ๑๖๒๖
E-mail: doae.pmd2566@gmail.com

สถานการณ์การระบาดของศัตรูพืชที่สำคัญ

ศัตรูข้าว

๑. สถานการณ์การปลูกข้าว

พื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด ๗๕ จังหวัด มีพื้นที่ยืนต้น ๔๐,๖๔๔,๖๗๓.๖๓ไร่

๒. สถานการณ์การระบาดของศัตรูข้าวที่สำคัญ

๒.๑ โรคไหม้ข้าว พื้นที่ระบาด ๑๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี บุรีรัมย์ นครพนม กาฬสินธุ์ เชียงใหม่ หนองคาย แม่ฮ่องสอน ขอนแก่น สุรินทร์ ชัยภูมิ นครราชสีมา มุกดาหาร ศรีสะเกษ และจังหวัดสงขลา รวมจำนวน ๘๕๗.๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๒๑ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดลดลง ๗.๕๐ ไร่ (สัปดาห์ที่ผ่านมา ๘๖๔.๐๐ ไร่)

๑) ข้าวอายุน้อยกว่า ๔๐ วัน	จำนวน	๕๔๐.๐๐ ไร่
๒) ข้าวอายุ ๔๐ - ๖๐ วัน	จำนวน	๓๑๐.๐๐ ไร่
๓) ข้าวอายุมากกว่า ๖๐ วัน	จำนวน	๗.๐๐ ไร่

๒.๒ โรคขอบใบแห้งข้าว พื้นที่ระบาด ๔ จังหวัด ได้แก่ จังหวัดบุรีรัมย์ สกลนคร สงขลา และจังหวัดนครราชสีมา รวมจำนวน ๑๒๑.๕๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๐๓ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดลดลง ๒๓.๐๐ ไร่ (สัปดาห์ที่ผ่านมา ๑๔๔.๕๐ ไร่)

๑) ข้าวอายุน้อยกว่า ๔๐ วัน	จำนวน	๗.๐๐ ไร่
๒) ข้าวอายุ ๔๐ - ๖๐ วัน	จำนวน	๗๔.๕๐ ไร่
๓) ข้าวอายุมากกว่า ๖๐ วัน	จำนวน	๔๐.๐๐ ไร่

๒.๓ หนอนดักแด้กินราก พบการระบาดในพื้นที่จังหวัดเพชรบูรณ์ รวมจำนวน ๑๐๕.๐๐ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๐.๐๐๐๓ ของพื้นที่ปลูก พื้นที่ระบาดเพิ่มขึ้น ๑๐๕.๐๐ (สัปดาห์ที่ผ่านมาไม่พบการระบาด)

๑) ข้าวอายุน้อยกว่า ๔๐ วัน	จำนวน	๕.๐๐ ไร่
๒) ข้าวอายุ ๔๐ - ๖๐ วัน	จำนวน	๑๐๐.๕๐ ไร่

๓. การควบคุมศัตรูพืช

๓.๑ การควบคุมโรคไหม้ข้าว

๓.๑.๑ สำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ที่พบการระบาด ลงพื้นที่สำรวจติดตามสถานการณ์การระบาดของโรคไหม้ข้าว พร้อมให้คำแนะนำการป้องกันกำจัดโรคไหม้ข้าวแก่เกษตรกรด้วยวิธีผสมผสาน พร้อมทั้งแนะนำวิธีการผลิตขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มาแก่เกษตรกร โดยได้รับการสนับสนุนหัวเชื้อไตรโคเดอร์มา จากศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืชในพื้นที่และประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนเกษตรกรให้หมั่นสำรวจติดตามและเฝ้าระวังการระบาดของโรคไหม้ข้าวในพื้นที่แปลงปลูกของตนเองอย่างสม่ำเสมอ หากพบการระบาดให้รีบทำการป้องกันกำจัดทันที

๓.๑.๒ ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช สนับสนุนหัวเชื้อไตรโคเดอร์มาให้แก่เกษตรกร กลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการที่จะผลิตและขยายเพื่อใช้ในพื้นที่ที่พบการระบาด ในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ

๓.๒ การควบคุมโรคขอบใบแห้ง

สำนักงานเกษตรจังหวัดและสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ที่พบการระบาดร่วมกับเจ้าหน้าที่จากศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตร ด้านการอารักขาพืช ลงพื้นที่ตรวจสอบการระบาดของโรคขอบใบแห้ง พร้อมสนับสนุน

เชื้อจุลินทรีย์ปฏิปักษ์ บาซิลลัส ซับทีลิส (*Bacillus subtilis*) และเชื้อราไตรโคเดอร์มาแก่เกษตรกร และให้คำแนะนำการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดการระบาดของโรคขอบใบแห้งแก่เกษตรกรที่พบการระบาดในพื้นที่ และประชาสัมพันธ์เตือนเกษตรกรเฝ้าระวังในแปลงปลูกข้าวของตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อป้องกันการเข้าทำลายของโรคขอบใบแห้ง ในพื้นที่ที่พบการระบาดรุนแรงให้ใช้สารเคมีป้องกันกำจัด ตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร และกรมการข้าว

๓.๓ การควบคุมหนอนด้วงกินราก

๓.๑.๑ สำนักงานเกษตรจังหวัด และสำนักงานเกษตรอำเภอในพื้นที่ที่พบการระบาด ลงพื้นที่สำรวจติดตามสถานการณ์การระบาดของหนอนด้วงกินราก พร้อมให้คำแนะนำการป้องกันกำจัดหนอนด้วงกินรากแก่เกษตรกรด้วยวิธีผสมผสาน พร้อมทั้งแนะนำวิธีการผลิตขยายเชื้อราเมตตาไรเซียมแก่เกษตรกร โดยได้รับการสนับสนุนหัวเชื้อราเมตตาไรเซียมจากศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืชในพื้นที่และประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนเกษตรกรให้หมั่นสำรวจติดตามและเฝ้าระวังการระบาดของหนอนด้วงกินรากในพื้นที่แปลงปลูกข้าวของตนเองอย่างสม่ำเสมอ หากพบการระบาดให้รีบทำการป้องกันกำจัดทันที

๓.๑.๒ ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช สนับสนุนหัวเชื้อราเมตตาไรเซียมให้แก่เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายที่มีความต้องการที่จะผลิตและขยายเพื่อใช้ในพื้นที่ที่พบการระบาด ในพื้นที่จังหวัดที่รับผิดชอบ

๔. คำแนะนำและการป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่พบการระบาด

ศัตรูพืช	การป้องกันกำจัด
1. โรคไหม้ข้าว สาเหตุ : เกิดจากเชื้อรา <i>Pyricularia grisea</i> Sacc.	1. สำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ 2. ใช้เมล็ดพันธุ์ในอัตราที่เหมาะสม อัตรา 15-20 กิโลกรัมต่อไร่ 3. การใช้ปุ๋ยในอัตราที่เหมาะสม 4. การใช้พันธุ์ต้านทาน เช่น ปทุมธานี 1 สุพรรณบุรี 1,2 กข 41 5. การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา อัตรา 1 กิโลกรัม ต่อน้ำ 200 ลิตร 6. คลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยสารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น ไตรโซคาโซล คาร์เบนดาซิม โพรคลอราซ อัตราตามคำแนะนำในฉลาก 7. การใช้สารเคมี เช่น อิติเฟนฟอส 50% อัตรา 20-25 CC/น้ำ 20 ลิตร บลาสตีซิดิน เอส 2% EC อัตรา 20-25 CC/น้ำ 20 ลิตร
2. โรคขอบใบแห้ง เชื้อสาเหตุ : เชื้อแบคทีเรีย <i>Xanthomonas oryzae</i> pv. <i>oryzae</i> (ex Ishiyama) Swings et al.	1. ใช้พันธุ์ข้าวที่ต้านทาน เช่น สุพรรณบุรี 60 สุพรรณบุรี 90 สุพรรณบุรี 1 สุพรรณบุรี 2 และพันธุ์กข23 2. ไม่ควรระบายน้ำจากแปลงที่เป็นโรคไปสู่แปลงอื่น 3. ใช้ชีวภัณฑ์ในการป้องกันการเกิดโรค เช่น เชื้อบีเอส (บาซิลลัส ซับทีลิส) หากพบอาการของโรครุนแรงให้พ่นทุก 7 วัน หรือคลุกเมล็ดก่อนการปลูก อัตราตามฉลากแนะนำ 4. ควรเฝ้าระวังการเกิดโรคถ้าปลูกข้าวพันธุ์ที่อ่อนแอต่อโรคนี้ เช่น พันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 กข6 เหนียวสันป่าตอง พิชณุโลก 2 5. เมื่อเริ่มพบอาการของโรคบนใบข้าว แนะนำให้ใช้สารป้องกันกำจัดโรคพืช ดังนี้ - ไอโซโพรไทโอเลน (Isoprothiolane) - คอปเปอร์ไฮดรอกไซด์ (Copper hydroxide) 77% WP - เซตริฟโตมัยซินซัลเฟต+ออกซีเตตราไซคลินไฮโดรคลอไรด์ - ไตรเบซิคคอปเปอร์ซัลเฟต (Tribasic Coppersulfate) 34.5% W/V SC โดยเลือกใช้สารชนิดใดชนิดหนึ่งผสมน้ำ 20 ลิตร พ่นตามอัตราที่ระบุในฉลาก
3. หนอนด้วงกินราก	1. สำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ 2. ไถตากหน้าดินก่อนปลูกพืช ให้ทำการไถพรวนลึกและตากดินทิ้งไว้ 7-14 วัน เพื่อพลิกตัวหนอน

	ที่อยู่ใต้ดินขึ้นมาด้านบน 3. หลีกเลี้ยงการใช้ปุ๋ยคอกดิบ (เช่น ชีว ขี้หมู ที่ยังไม่ผ่านการหมักจนเย็น) 4. พันด้วยเชื้อราเมตาไรเซียมอัตราส่วน: ใช้เชื้อสด 1 กิโลกรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร 5. ใช้สารเคมีตามคำแนะนำของกรมวิชาการเกษตร ดังนี้ - กลุ่ม 2 ฟิโพรนิล 5% W/V SC อัตรา 80 ซีซี/น้ำ 20 ลิตร - กลุ่ม 1 เบนฟูราคาร์บ 20% EC อัตรา 80 ซีซี/น้ำ 20 ลิตร - กลุ่ม 28 คลอแรนทรานิลิโพรล 5.17% W/V SC อัตรา 30 ต่อน้ำ 20 ลิตร ชนิดเม็ด (ใช้เมื่อดินมีความชื้น) - กลุ่ม 2 ฟิโพรนิล 0.3 % G ในอัตรา 5 - 6 กิโลกรัมต่อไร่ ควรดำเนินการก่อนมีฝนตก หรือ หลังให้สารควรให้น้ำทันที
--	--

๕. การคาดการณ์ศัตรูพืช ในช่วงระหว่างวันที่ ๑๓ - ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๙

ภาคกลาง และภาคตะวันออก ระวัง : เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล หนอนกอข้าว หนอนกระทู้กล้า หนอนห่อใบข้าว โรคไหม้ข้าว โรคใบจุดสีน้ำตาล และโรคขอบใบแห้ง

ภาคเหนือ ระวัง : เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล หนอนกอข้าว หนอนด้างกินราก หนอนกระทู้กล้า หนอนห่อใบข้าว โรคไหม้ข้าว โรคใบจุดสีน้ำตาล และโรคขอบใบแห้ง

ภาคใต้ ระวัง : เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล หนอนกอข้าว หนอนกระทู้กล้า โรคขอบใบแห้ง และโรคไหม้ข้าว

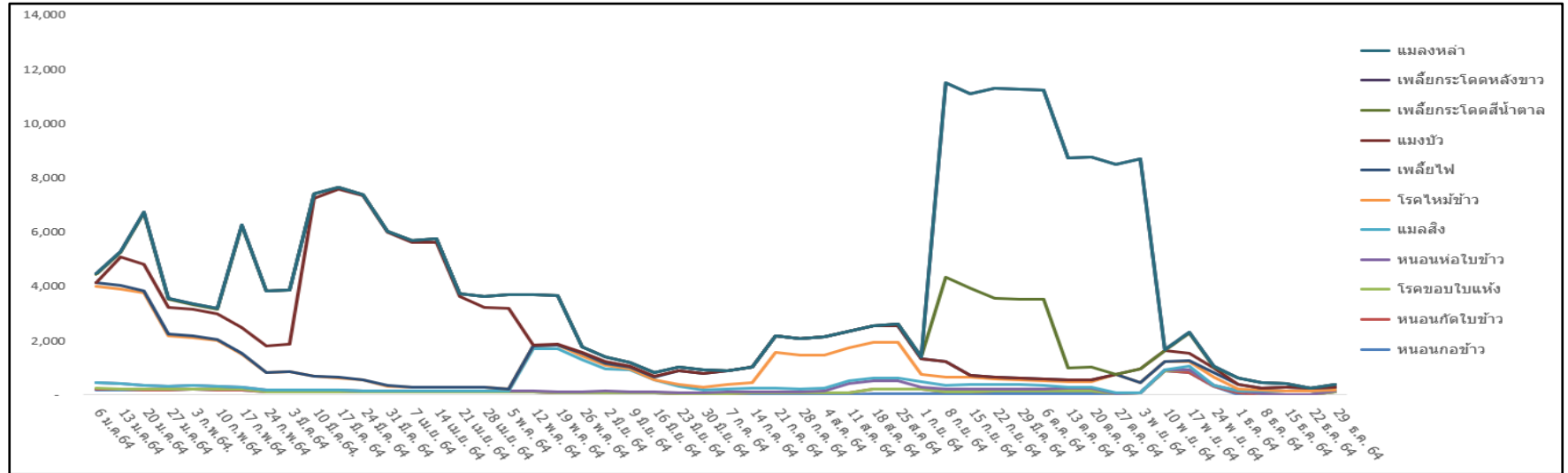
ภาคตะวันตก ระวัง : เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล หนอนห่อใบ ข้าวโรคขอบใบแห้ง จุดสีน้ำตาล และโรคไหม้ข้าว

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระวัง : เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล หนอนกอข้าว หนอนด้างกินราก หนอนกระทู้กล้า หนอนห่อใบข้าว โรคไหม้ข้าว โรคใบจุดสีน้ำตาล และโรคขอบใบแห้ง

แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบการระบาดของศัตรูข้าว

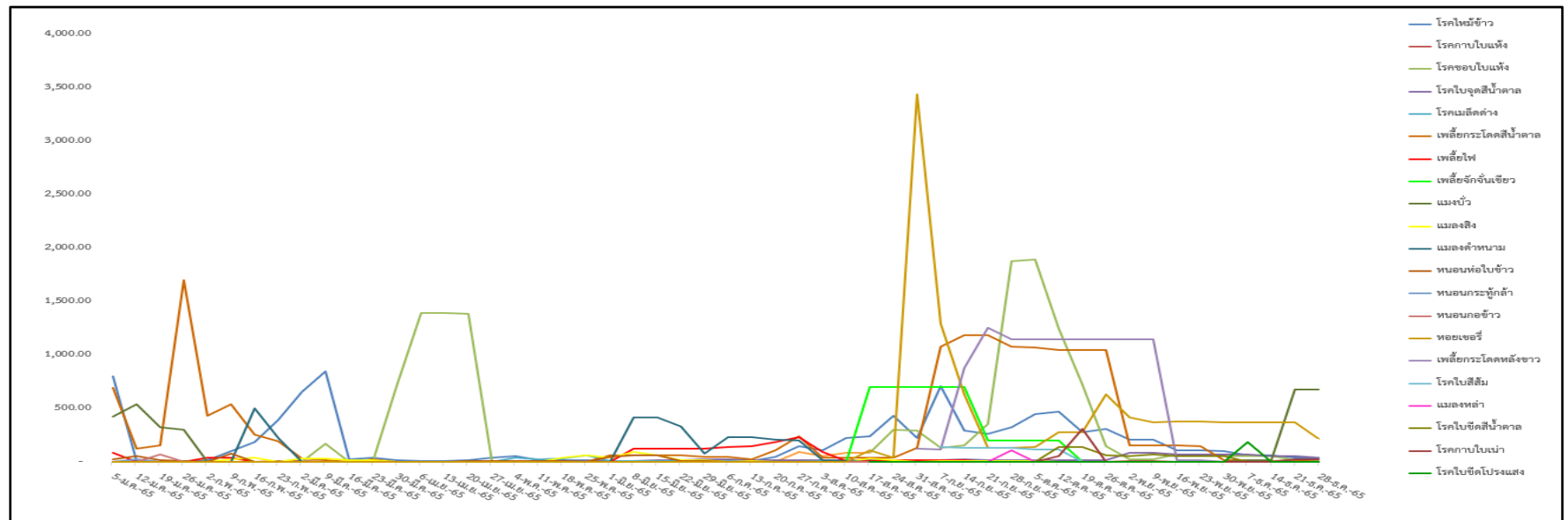
ระหว่างปี ๒๕๖๔ - ๒๕๖๕

พื้นที่ระบาด (ไร่)

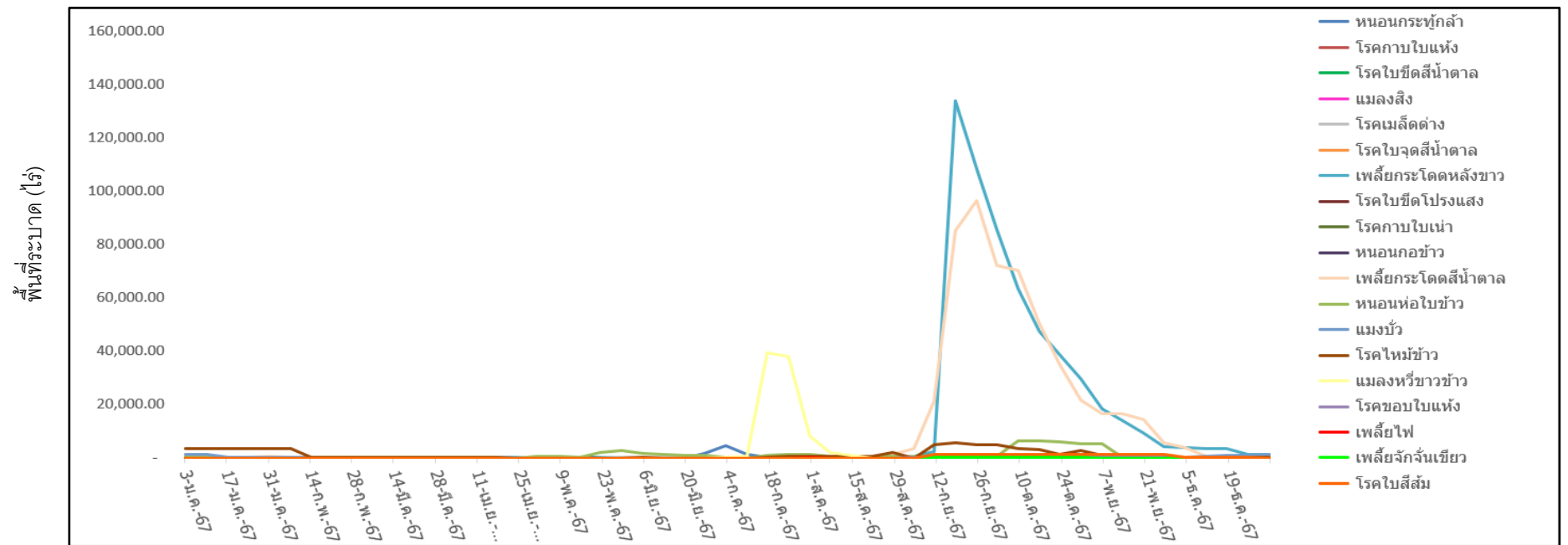
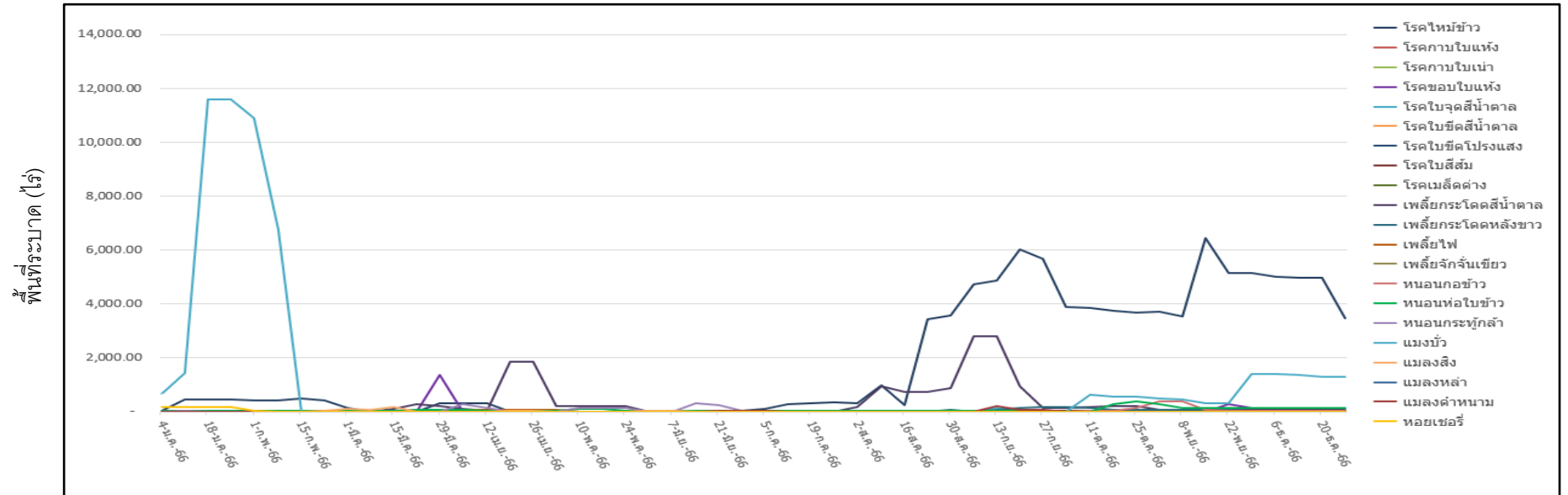

ปี ๒๕๖๔

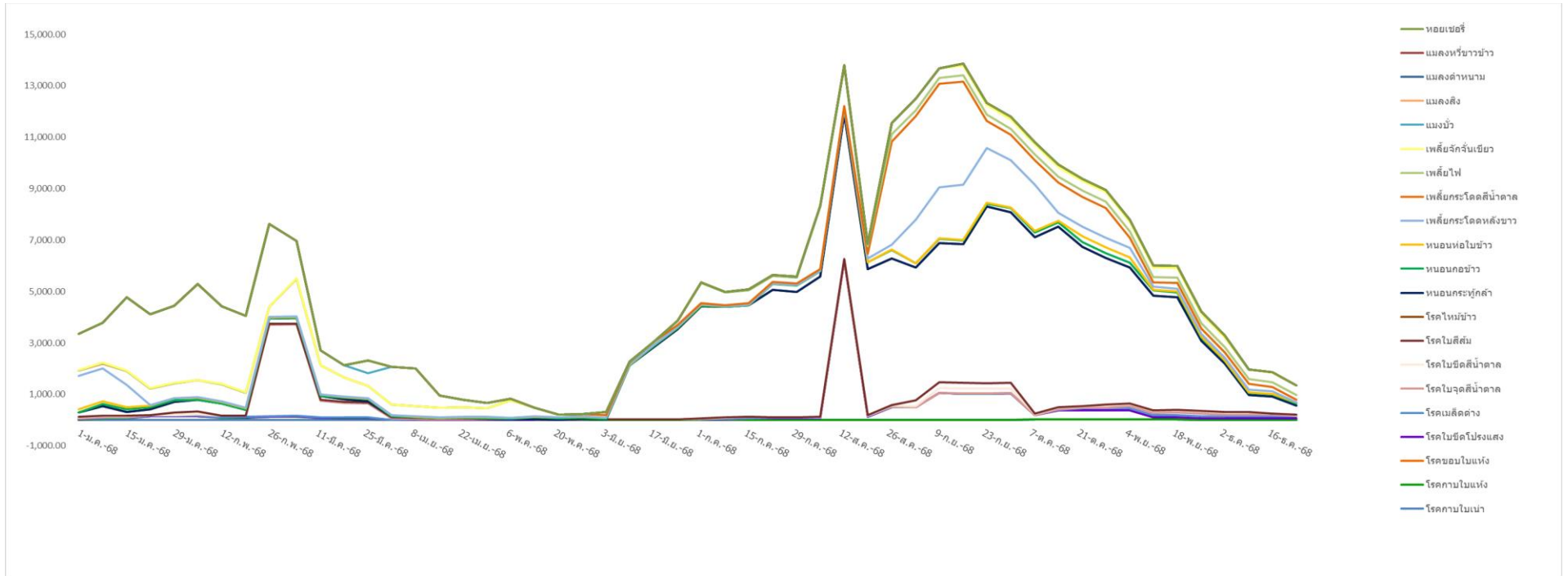
พื้นที่ระบาด (ไร่)

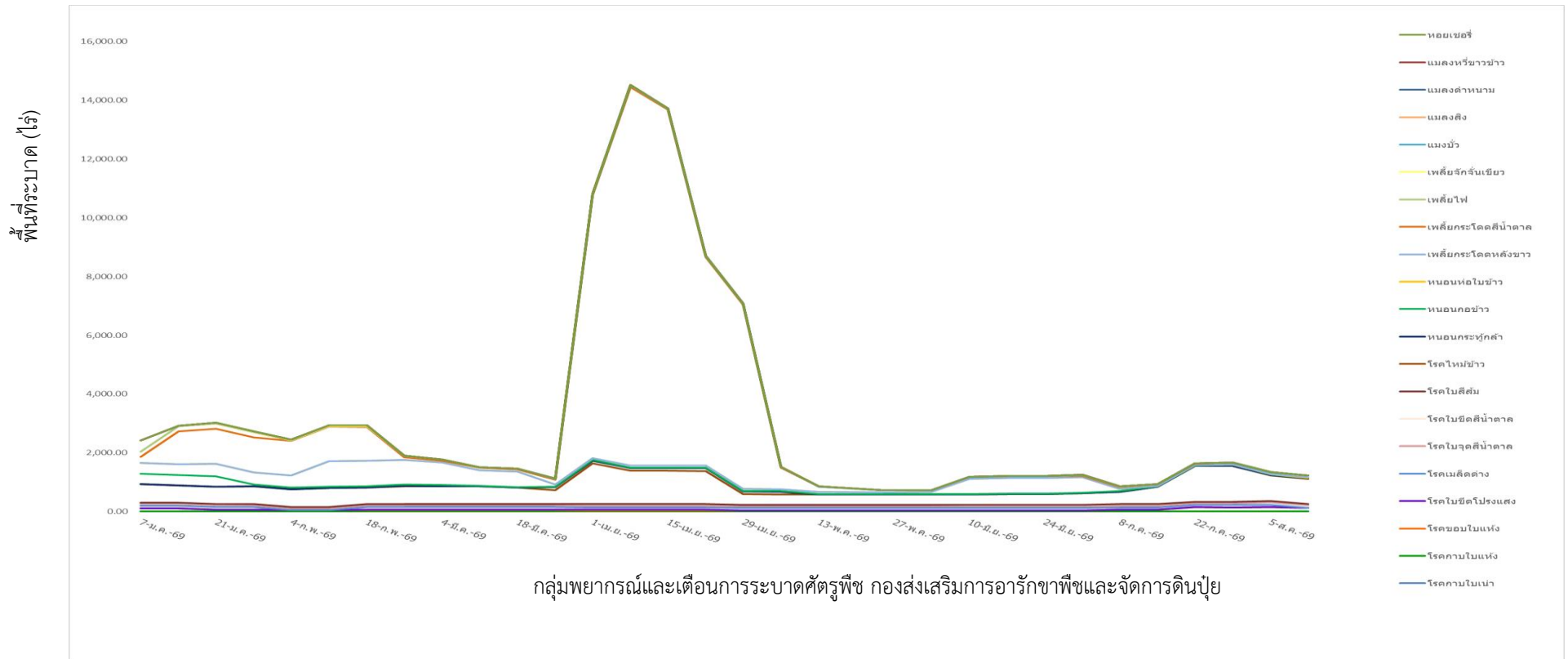
ปี ๒๕๖๕

พื้นที่ระบาด (ไร่)

ปี ๒๕๖๘

ปี ๒๕๖๙

หนอนห่อใบข้าว	๔.๒๕	ไร่
เพลี้ยกระโดดหลังขาว	๒๕.๐๐	ไร่
เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล	๕๙.๒๕	ไร่
หนอนกอข้าว	๒๒.๒๕	ไร่
แมลงบัว		ไร่
โรคไหม้ข้าว	๘๕๗.๐๐	ไร่
โรคขอบใบแห้ง	๑๒๑.๕๐	ไร่
เพลี้ยไฟข้าว	๒.๐๐	ไร่
โรคใบขีดสีน้ำตาล	๓๙.๖๖	ไร่
โรคใบจุดสีน้ำตาล	๗๕.๑๕	ไร่